Pressmeddelande

från
FöreningsSparbanken
och
SACO

Stockholm 17 januari 2000

FöreningsSparbanken och SACO visar:
- Standardförlust på tusentals kronor för akademiker sedan 1975

Sex år efter examen har akademiker realt sett lägre bruttolön 1998 än man hade 1975. Samtidigt har industriarbetarna höjt sin reala bruttolön med tio procent. Det visar rapporten ”En ljusnande framtid…?” om akademikers löne- och standardnivåer som FöreningsSparbanken och SACO gjort.

Ännu sämre har det gått när man ser vad pengarna ska räcka till. Efter skatt, studiemedelsavgift och den nödvändigaste konsumtionen har alla akademikergrupper mindre kvar än de hade 1975; läget sex år efter examen är idag 55 procent sämre för psykologer, 49 procent sämre för gymnasielärare och 47 procent sämre för socialsekreterare. För psykologerna motsvarar detta en minskning med 4 200 kronor i månaden i 1998 års penningvärde. Motsvarande nedgång för industriarbetaren är 19 procent eller 800 kronor.

Undersökningen, som omfattar elva akademikergrupper inom olika arbetsmarknadssektorer, tar upp bruttolön, nettolön, skatter samt ”nödvändig konsumtion”, dvs bostad, mat, kläder, försäkringar etc.

- Alla talar om kunskapssamhället, men glömmer kunskapens bärare, konstaterar Gunnar Wetterberg, samhällspolitisk chef på SACO. Arbetsmarknaden måste visa att den är beredd att betala för utbildning, om tillräckligt många ska våga satsa på att studera vidare.

- Siffrorna återspeglar den svaga reallöneutvecklingen sedan 1970-talet, men också den starka lönesammanpressningen, konstaterar Wetterberg. Men solidarisk lönepolitik kan inte vara lika lön för olika arbete – lönebildningen måste uppmuntra människor att fördjupa sig och ta ansvar.

- Därför måste de senaste årens trevande vändning befästas, menar han. Lokala potter ökar den individuella lönesättningens betydelse, samtidigt som anpassningen till arbetsgivarnas bärkraft blir bättre.

- Det är allmänt vedertaget att utbildningsnivån i Sverige måste höjas för att vi ska klara den internationella konkurrensen och välfärden i Sverige, säger Catharina Andréen, chef för FöreningsSparbankens institut för privatekonomi. Men en utbildning kostar mycket pengar och kräver uppoffringar i form av fattiga studieår. Efter avslutade studier har akademikern ett uppskjutet konsumtionsbehov för t ex bosättning. Detta samtidigt som många bildar familj. Det är därför naturligt om akademikern förväntar sig en god ingångslön med snabb lönekarriär för att kunna hämta igen vad han eller hon tidigare avstått ifrån.

- Det är också så att det pensionssystem som just införts inte premierar akademiska studier, förklarar Ulla Samuel vid Institutet för privatekonomi som huvudsakligen arbetat fram rapporten. Den pensionsrätt som akademikerna får tillgodoräkna sig under sin studietid är näst intill försumbar. Även av den anledningen måste akademikernas löner utvecklas på ett sådant sätt att de har råd att själva spara till sin pension för att därmed kompensera för ”förlorade” år.

Hur har det då blivit?

Rapporten visar bl a

- att bruttolönerna har utvecklats sämre för samtliga akademikeryrken än för industriarbetarna under perioden 1975 – 1998.

- att nettolönerna ökat för en del tack vare att det totala skattetrycket sänkts. Men fortfarande, sex år efter examen, understiger nettolönen för drygt hälften av akademikergrupperna 1975 års nivå. Industriarbetarna har fått den största förbättringen av sin nettolön, tolv procent.

- att de nödvändiga utgifterna tar betydligt större del av nettolönen 1998 än 1975. Det beror framför allt på att boendekostnaderna ökat mycket kraftigt huvudsakligen till följd av höjda indirekta skatter. Speciellt hårt har de högre priserna slagit mot dem med de lägre inkomsterna, t ex gymnasielärare, sjukgymnaster och socialsekreterare. 1998 *sex år* efter examen uppgick de nödvändiga utgifterna för sjukgymnasterna till 79 procent och för arbetsterapeuten till 81 procent av deras nettolöner.

- att 1998 *tre år* efter examen har gymnasielärare, sjukgymnaster, socialsekreterare och arbetsterapeuter lägre bruttolön än industriarbetare.

Receptarier, psykologer och statligt anställda jurister har bara nämnvärt högre bruttolön än industriarbetarna.

- att samtliga dessa sju grupper har en lägre ekonomisk standard än industriarbetarna när skatt, nödvändiga utgifter och studiemedelsavgiften (för akademikerna) betalats *tre år* efter examen.

- att privatekonomin utvecklats bäst för civilekonomer, civilingenjörer, jurister och samhällsvetare, alla i privat tjänst.

- att den ekonomiska utvecklingen varit bäst för alla, såväl akademiker som industriarbetare, åren 1995 – 1998, men det räcker tyvärr inte för att kompensera för tidigare förlorade år.

- Under 1970-talet byggde vi upp ett generöst och finmaskigt välfärdssystem. Då behövde vi inte sätta undan pengar för att ha råd att vara sjuka och vi utlovades att ATP skulle vara tillräckligt för att ha en tryggad ekonomi som pensionärer. Men nu, när vi alla har mindre pengar kvar i våra plånböcker jämfört med 1975, måste vi själva ta ett större ansvar för vår trygghet, konstaterar Ulla Samuel.

- Ja, resultatet har blivit att, samtidigt som det som blir kvar efter nödvändiga utgifter har minskat, måste man själv spara mer. Den egna handlingsfriheten har beskurits från två håll, avslutar Catharina Andréen.

Ytterligare information

FöreningsSparbanken
Catharina Andréen, tfn 08-5859 1610
Ulla Samuel, tfn 08-5859 1638

SACO
Gunnar Wetterberg, tfn 08-613 48 69
eller 070-68 911 22
Annakarin Bergström, tfn 08-613 48 45
Evy Berglund, tfn 08-613 48 48

Rapporten kommer att finnas på våra respektive hemsidor på Internet,
www.saco.se och www.foreningssparbanken.se/privatekonomi